

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **L. O.**, bývajúceho v K., zastúpeného JUDr. J. T., advokátom so sídlom v K., proti žalovanému **J. T.**, bývajúcemu v K., zastúpenému JUDr. R. L., advokátom so sídlom v K., **o zaplatenie 3 983,27 € (120 000,-- Sk) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 19 Ro 1323/2007, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti platobnému rozkazu Okresného súdu Košice I z 11. októbra 2007 č.k. 19 Ro 1323/2007-8, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** platobný rozkaz Okresného súdu Košice I z 11. októbra 2007 č.k. 19 Ro 1323/2007-8 vo výroku o úrokoch z omeškania a v zrušenom rozsahu vec vracia Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice I platobným rozkazom z 11. októbra 2007 č.k. 19 Ro 1323/2007-8, uložil žalovanému, aby do 15 dní odo dňa doručenia platobného rozkazu zaplatil žalobcovi 120 000,-- Sk s 0,5 % úrokom z omeškania za každý deň omeškania od 31. augusta 2004 do zaplatenia, nahradil trovy konania vo výške 7 200,-- Sk a trovy právneho zastúpenia vo výške 8 856,-- Sk právnenému zástupcovi žalobcu, alebo v tej istej lehote podal odpor na tomto súde. Platobný rozkaz nadobudol právoplatnosť 28. decembra 2007.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky na základe podnetu žalovaného napadol uvedený platobný rozkaz mimoriadnym dovolaním, ktorým žiadal toto rozhodnutie zrušiť vo výroku, ktorým bol žalovaný zaviazaný zaplatiť žalobcovi úroky z omeškania a vec v rozsahu zrušenia vrátiť Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie. Generálny prokurátor Slovenskej republiky uviedol, že napadnutým platobným rozkazom bol porušený zákon lebo

v danom prípade neboli splnené zákonné podmienky pre jeho vydanie v zmysle § 172 ods. 1 O.s.p. argumentujúc tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, keď žalovanému nesvedčilo právo na úroky z omeškania v priznanej výške (0,5 % za každý deň omeškania) pre rozpor s § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka. Súd pri vydaní platobného rozkazu neprihliadal na relevantnú zákonnú úpravu (§ 517 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z.). Zákonné ustanovenia upravujúce výšku úrokov z omeškania majú kogentnú povahu a preto sa ňou musia riadiť aj účastníci záväzkových vzťahov (účastníci zmluvy). Horná hranica úrokov z omeškania je zo zákona stanovená kogentne a jej prekročenie nie je prípustné (napr. R 5/2000). Žalobcovi boli priznané ročné úroky z omeškania vo výške 182,5 % (t.j. 0,5 % denne) i keď výška základnej úrokovej sadzby Národnej banky Slovenska bola v čase splatnosti Zmluvy o pôžičke 4,50 %, jej dvojnásobok predstavuje 9,00 % ročný úrok z omeškania. Úrok z omeškania priznaný súdom je v rozpore s dobrými mravmi, na základe čoho je dohoda uvedená v bode 5. Zmluvy o pôžičke týkajúca sa platenia úrokov z omeškania neplatná (§ 3 ods. 1 a § 39 Občianskeho zákonníka).

Žalobca v písomnom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedol, že v zmluve o pôžičke z 9. júna 2004 bola medzi zmluvnými stranami dohodnutá sankcia - „penále“ 0,5 % za každý deň omeškania pre prípad nedodržania lehoty na vrátenie pôžičky. Funkciou tohto ujednania bolo „pohroziť dlžníkovi majetkovou sankciou“ pre prípad nesplnenia záväzku riadne a včas, preto je sporné, či dohodnuté plnenie dlžníka je možné bez ďalšieho považovať za úroky z omeškania v zmysle príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka. Majetková sankcia dohodnutá pre prípad omeškania ako zabezpečenie dlhu nie je v rozpore s dobrými mravmi. Žalovaný počas troch rokov od prevzatia pôžičky neprejavil žiadnu snahu dlh vrátiť, žalobca so svojimi peniazmi nemôže disponovať a tak sa dostal do nepriaznivej finančnej situácie. Žalovaný v súdnom konaní nevyužil svoje právo podať riadne opravné prostriedky (odpor proti platobnému rozkazu). Celé konanie žalovaného, ktorý má požičané aj ďalšie finančné prostriedky od žalobcu (vrátane pôžičky zabezpečenej zmenkou), ale aj od iných osôb, je vo vzťahu k žalobcovi v rozpore s dobrými mravmi. V záujme spravodlivého posúdenia veci žalobca žiadal, aby dovolací súd prihliadol na všetky vyššie uvedené skutočnosti.

Žalovaný sa stotožnil so závermi uvedenými v mimoriadnom dovolaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V súlade s § 172 ods. 1 veta prvá a druhá O.s.p. môže súd aj bez výslovnej žiadosti žalobcu a bez vypočutia žalovaného vydať platobný rozkaz, ak sa v návrhu uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy vyplývajúce zo skutočností uvedených navrhovateľom. V platobnom rozkaze uloží žalovanému, aby do 15 dní od doručenia platobného rozkazu zaplatil žalobcovi pohľadávku a trovy konania alebo aby v tej istej lehote podal odpor na súde, ktorý platobný rozkaz vydal. Platobný rozkaz je rozhodnutie vo veci samej, ktoré je vydané v skrátanom konaní, ktorého skutkovým základom sú len skutočnosti tvrdené žalobcom. Uvedené ustanovenie z tohto dôvodu vyžaduje, aby skutočnosti, z ktorých sa vyvodzuje žalobou uplatnené právo, boli dostatočne osvedčené; požadované plnenie musí byť objektívnym právom dovolené. Záver, že uplatnené právo vyplýva zo žalobcom uvedených skutočností, predpokladá také opísanie rozhodujúcich skutkových okolností, ktoré ich umožňujú posúdiť po právnej stránke (relevantné hmotné právo).

Ako vyplýva zo spisu, žalobou uplatnený nárok sa vyvodzuje z občianskoprávneho vzťahu, založeného zmluvou o pôžičke z 1. júla 2004 (č.l. 4 spisu), ktorú ako veriteľ uzatvoril žalobca, a dlžník žalovaný. Z obsahu žaloby je nepochybné, že sa ňou žalobca voči žalovanému domáhal vrátenia pôžičky spolu s úrokmi z omeškania (príslušenstvo žalovanej pohľadávky).

Podľa ustanovenia § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškaní. Ak ho nesplní ani v dodatočne primeranej lehote poskytnutej mu veriteľom, má veriteľ právo od zmluvy odstúpiť; ak ide o deliteľné plnenie, môže sa odstúpenie veriteľa za týchto podmienok týkať aj len jednotlivých plnení. Ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z meškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis.

Podľa § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z. (v znení platnom do 31. decembra 2008) výška úrokov z omeškania je dvojnásobok diskontnej sadzby určenej Národnou bankou Slovenska platnej k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu.

Podľa § 39 Občianskeho zákonníka, neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

Právna úprava zmluvy o pôžičke ako občiansko-záväzkového vzťahu nevyklučuje, aby si zmluvné strany dojednali úroky z omeškania pre prípad omeškania s plnením peňažného dlhu. Účastníci občianskoprávných vzťahov si môžu vzájomné práva a povinnosti upraviť dohodou odchylnou od zákona, ak z povahy ustanovení zákona nevyplýva, že sa od neho nemožno odchyliť (§ 2 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Súdna prax je jednotná v tom, že z povahy ustanovenia § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. vyplýva, že kogentne je stanovená horná hranica úrokov z omeškania, ktorej prekročenie nie je prípustné (porovnaj rozhodnutie uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov SR pod č. 5, ročník 2000, R 5/2000). Dohoda o úrokoch z omeškania, ktorých výška prekračuje hornú hranicu stanovenú zákonom je v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatným právnym úkonom.

Dovolací súd zistil, že výška základnej (do 31. decembra 2002 diskontná) úrokovej sadzby Národnej banky Slovenska k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu žalovaným (vychádzajúc z toho, ako to uviedol žalobca v žalobe - k 31. augustu 2004) bola 4,5 %; v zmysle § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. výška ročných úrokov z omeškania predstavovala 9 % (dvojnásobok základnej sadzby Národnej banky Slovenska 2 x 4,5 %). Okresný súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť ročné úroky z omeškania vo výške 182,5 % (0,5 % denne).

V posudzovanej veci treba prisvedčiť generálnemu prokurátorovi v tom, že pokiaľ súd priznal úroky z omeškania vo výške presahujúcej hornú hranicu úrokov z omeškania stanovenú zákonom (titul v žalobe nerozhoduje), v tejto časti treba považovať jeho rozhodnutie za nesprávne; takto vznikla prekážka, ktorá prima facie neumožňovala súdu rozhodnúť o tomto nároku v skrátanom (rozkaznom) konaní podľa § 172 O.s.p. Mimoriadne dovolanie je preto opodstatnené.

Z uvedeného dôvodu Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie v napadnutej časti žalovaného príslušenstva (úrokov z omeškania) zrušil a vec v zrušenom rozsahu vrátil Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 2 O.s.p.). Ako od zrušovaného rozhodnutia závislé (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) zrušil tiež platobný rozkaz vo výroku o náhrade trov konania.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách prvostupňového a dovolacieho konania (§ 243i ods. 2 O.s.p. a § 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 3. februára 2010

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Adriána Borovská